

1968; Massing 1959). Uopšte je neubedljivo pravdanje Goldhagenova tvrdnjom o tobožnjem apologetskom ignorisanju antisemitizma kod levice.

Na Kincelovu kritiku tumačenja antisemitizma od strane kritičke teorije odgovorio je Nahtman suočavajući dva različita viđenja društvenog determinizma kod objašnjenja fašizma i antisemitizma. Najopštije govoreći savremeni predstavnici kritičke teorije i dalje drže da je analiza protivrečnosti nemačkog kapitalizma značajnija i pouzdanija od istorije mentaliteta u tumačenju fašizma. Kincel tvrdi da je Goldhagen opovrgao oslobađajuću nemačku bajku da se ubijalo zbog naređenja koje se moralo izvršavati i slaže se sa njim da su Nemci dobrovoljno ubijali. (Nachtmann 1998) Goldhagen je za Kincela otkrovenje. Oспорavajući pristup kritičke teorije, Kincel odbija svako dalje teoretiziranje i kaže: "Pokušaj izvođenja ubistva jednog jedinog jevrejskog deteta iz robnog oblika je istovremeno ciničan i dostojan prezira." Uz to, dodaje, da oni koji se uzdržavaju od opširnog opisa grozota jesu bezdušne tehnostrate, a kada je u pitanju Aušvic, svaki oblik društvene teorije je apologetski. Po Kincelu, istrajavanje na "determinizmu", "objektivnosti", "shematskom ekonomizmu" znači skidanje odgovornosti sa neposrednih zločinaca. Tome nasuprot Kincel i Goldhagen nude drugi obrazac objašnjenja zločina: učenje o slobodi volje, čija je teza da su Nemci ubijali Jevreje jer su naprosto želeli da ih ubijaju. Pravi krivci su empirijski subjekti (kao u sudskom procesu), a atribut "hladnokrvni" treba još više da istakne kriminalni karakter i energiju čina. U duhu rane građanske teorije subjekta pretpostavlja se da je pojedinac jedini gospodar svoje sudbine, svako je kovač svoje sreće i treba da odgovara za svoja dela. Istrebljivački antisemitizam je sveden na голу volju za uništenjem. U kategoriji "uništavajuće volje" u jedno su stopljeni pojedinac, ideologija i društvo. Kincel i ostali govore o "specifičnom nemačkom mentalitetu" ističući istoriju mentaliteta umesto kritike kapitalizma. Po njima, nemačka istorija je bezizlazni kontinuum lošeg. U središte analize postavljeni su sadistički Nemci da bi se moglo pisati o bezizlaznom kontinuumu uništavajuće volje, a ontologija zla naporima za objašnjenje zla pripisuje gorku aromu uzaludnosti.

Pitanje je, međutim, da li je većina zločinaca bila sadistička i krvožedna. Da je to istina, ne bi se moglo sistematski sprovesti plansko uništenje Jevreja. Nahtman s razlogom zapaža da se plansko i birokratsko, s jedne, i ostrašćeno lično ubijanje, s druge strane, na dugi rok isključuju, a ne dopunjavaju. Kincel i Goldhagen su do opscenosti doveli psihologiziranje masovnog ubijanja. Nemci jesu dobrovoljno ubijali, ali je pojedinac sa vlastitom voljom i svešću produkt društva. Kolektivno počinjeno masovno ubistvo ne može se tretirati individualnim kategorijama krivičnog prava, jer to znači poricati kolektivni, tj. društveni karakter varvarstva sistema. Međutim, ni ovaj ideološko-kritički pristup ne negira odgovornost i krivicu u celini. Reč je o odgovornosti svakog pojedinca kroz čije se postupke reprodukuje društvena stvarnost, koja se može promeniti. Rečju, Nemce treba pozvati na odgovornost zato što su fašizmu bili do kraja verni umesto da ga nasilno obore. Zato kod objašnjenja Aušvica ne pomažu logički racionalni kriteriji – kao kada se logički nužno Aušvic pravolinijski izvodi iz zakona nemačke istorije. Ova vrsta "kritike vrednosti" u stvari pravda milione zločinaca koje je sudbina "mentaliteta" svladala. Nahtman misli da je Postone ubedljiviji: antisemitizam izvire iz fetiških odnosa kapitalizma, ali ne nužno. Istrebljivački antisemitizam nije nužno nemačka osobenost. Holokaust je faza u razvoju nemačkog kapitala, ali posredno, a ne neizbežno u smislu linearne nužnosti.